

Guħ Mard.....u Kittieba

Ta' NIKOL BIANCARDI

KIEKU wiehed kellu joqgħod fuq dak li jaqra fuq il-poeti u l-kotra tal-kittieba, k'ieku jrid ikun miġnun biex jiħajjar isir bħalhom. — “Jaqbel li tkun kittieb? Jaqbel li tkun poeta?...” Jekk qrajt elf ħajja ta' nies għorrief sibt li 999 minn-hom mietu morda u bil-ġuħ. Wisq naħseb, iżda, li din ix-xejra ta' kitba issa saret drawwa u ħakmet lil bosta li jħobbu l-letteratura sentimentali.

Donnu wiehed ma jistax ikun poeta jekk ma jkunx marid b'sidru! Donnu ħadd ma jista' ikun kittieb jekk ma jkunx bil-ġuħ! Din l-propaganda sentimentali ili nafha minn minđu kont żoġir u, haġa tal-ġhaġeb, donnha kellha bħal seħer fuqi. Min-ħabba x-xorti ħażina li bosta drabi tmiss lill-poeti, jiena dejjem ħasseif bħal ġibda ta' ħniena lejn min hu għaref. Il-lum li kbirt, din l-propaganda ħafna minnha qarrieqa, xejn ma saret toġġobni.

Il-qawl iġħid: “Il-bniedem ma jgħixx bil-ħobż biss”. Hekk hu tabilhaqq, iżda daqshekk ieħor hu minnu li “Il-bniedem ma iġħixx bil-poeżija biss”. U la darba hu hekk, iehťieg inħajru liż-żebażagħ iħalltu l-ħelu mal-meħťieg: “Ille tulit punctum qui misquit utile dulci”. U ma noqogħdux insewdulhom qalbhom.

Fit-Tieni Ktieb tat-Tmienja u Għoxrin Sena (Ġunju 1952) ta' “Il-Malti”, jena qrajt dak li kiteb il-ħabrieķi ħabib tiegħi Ġ. Cassar Pullicino fuq it-traduzzjoni tal-poeta Malti Dwardu Cachia, minn poeżija portugiza tal-famuż kittieb Luiz de Camoens, li ftissret b'izjed minn 120 ilsien, fosthom bil-Malti. Il-lum m'inx se nitkellemm fuq ix-xogħol ħabrieķi u sħarrieķi ta' Cassar Pullicino, li tiegħu ħaqqu l-akbar tifħir, imma se nieqaf fuq ftit versi li sewdrli qalbi waqt il-qari ta' l-istudju li għamel. Sirna nafu li Cameons “messitu l-pesta fl-1580 u miet f'miżerja hekk kbira li l-Karmelitan li kien jassisti miegħu qab-ziħtu demgħa kbira jara ġenju hekk kbir mingħajr lanqas biss liżar biex iġħattuh”. Dan fuq Camoens. Issa niġu għall-poeta taġħna: Dwardu Cachia. Sirna nafu li Cachia: “Miet f'gorboġ ħdejn iħ-ħimteru f'għaks kbir b'il-mard tas-sider u b'qalbu maq-suma”.

Wiehed miet bil-pesta u l-ieħor bil-mard tas-sider: it-tejn bil-ġuħ! Imsieken tassew! Kemm kont iżjed hienu meta kont

naqra xi wiehed mill-kotba tax-Xogħol Kbir ta' Camoens 'Os Lucrados', minghajr ma kont naf xejn iżjed fuqu, għajr il-qima li biha kien imdawwar bhala poeta kbir. Kemm kont iżjed ferhan meta kont naqra l-versi ħfief u mexxejja ta' Dwardu Cachia fil-poemett tiegħu "Katrín ta' l-Imdina", bla ma kont naf fejn u bix miet, għajr li kien pensjonant u bniedem mahbub.

Din l-ishaba ilha tnedded lill-poeti u lill-kittieba — u ma-dankollu lil kull min hu għaref u patrijott — miż-Zmenijiet tan-Nofs meta għadd ta' kittieba sentimentali iżjed kienu jagħfsu fuq il-hajja għewwenija tal-kittieb milli fuq il-ġrajja barranija tiegħu. Donnu fid-dinja ma kienx hawn għorrief li mietu mfawrin fil-ġid u ta' għomor kbir. Mur għidlu hekk lil George Bernard Shaw, li miet ta' iżjed minn 90 sena, u li halla warajh ġid kbir. U bhal Shaw kien hawn eluf oħra. Imma, haġa tal-għaġġeb! il-kittieba jhobbu jokorbu wisq. In-niket huwa donnu l-alla tagħhom. Wara kollox id-dinja m'hijiex kerha daqs kemm inpinguba fil-poeżija tagħna waqt xi attakk ta' dieqa. Jekk il-bniedem ordinarju jaf jithenna bil-baħar, bis-smewwiet, bil-ġonna u b'dak kollu li hu sabiħ, kemm iżjed jitgħaxxaq bihom il-poeta li jaf joħloq dinjiet oħra bil-qawwa ta' hsibijietu?! Le, le, mhux tassew li l-poeti u l-għorrief huma nies kollha xortihom hażina. Biex tkun poeta jeħtieġ tkun bniedem qalbieni u tiftakar li wara kollox **ma hawnx ward bla xewk**, kif ukoll **ma hawnx xewk bla ward**.